

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма/спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2017

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільний процес» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» спеціалізації «Міжнародне право» міжнародно-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 15 с.

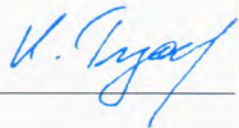
Розробник

Сібільов Денис Михайлович – доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент

Гарант освітньої програми – доктор юридичних наук, доцент Комарова Тетяна В`ячеславівна

Затверджено на засіданні кафедри цивільного процесу
(протокол № 3 від 28.11.2017 р.)

Дата оновлення – протокол № 2 від 10.09.2020 р.

Завідувач кафедри Гусаров К.В.

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти	4
3. Програма навчальної дисципліни	6
4. Обсяг та структура навчальної дисципліни	8
5. Теми лекцій і практичних занять	9
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	10
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	13

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільний процес» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне право» підготовки бакалаврів спеціальності 293 «Міжнародне право» галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 2	Спеціальність – 293 «Міжнародне право»	Рік підготовки:	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 150	Спеціалізація – «Міжнародне право»	5 семестр	6 семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 6-8.	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Лекції	Лекції
		32 год.	4 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		32 год.	6 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		86 год.	140 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань іспит	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань іспит

Мета навчальної дисципліни – формування знань про розгляд судами справ в порядку цивільного судочинства, реалізацію права на справедливий в суд в контексті цивільної юрисдикції, особливості позовного та інших видів проваджень.

Завдання:

- формування уявлення про роль цивільного судочинства як фундаментальної інституції в контексті реалізації права на справедливий суд;
- формування уявлення про сучасні стандарти цивільного судочинства, принципи та аксіоми цивільного процесу;
- розуміння інституціональних умов реалізації судовою владою своїх правосудних функцій;
- розуміння системи проваджень цивільного процесу та їх внутрішньої специфіки.

Пререквізити: «Теорія держави і права», «Конституційне право», «Цивільне право».

Кореквізити: «Кримінальний процес»

Постреквізити: «Нотаріат та нотаріальні дії консульських установ», «Міжнародний комерційний арбітраж».

Мова навчання - українська.

2. Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі **результати навчання:**

РН 1 Демонструвати знання та розуміння сучасних правових доктрин, цінностей, принципів та стандартів, а також міжнародного та європейського права у галузі цивільного процесу.

РН 2. Здійснювати оцінку та узагальнення інформації щодо ефективності правосуддя у цивільних справах та національної процесуальної системи.

РН 3. Виявляти тенденції розвитку галузі цивільного судочинства та цивільного процесу у контексті сталих та формалізованих практик розвитку сфери цивільної юстиції на національному та наднаціональному рівнях.

РН 4. Визначати вплив різних соціально-економічних факторів на досягнення мети і завдань цивільного процесу як основи стабільності правопорядку та престижу правосуддя.

РН 5. Володіти алгоритмами процесуальної діяльності у сфері цивільного процесу відповідно до правових статусів органів судової влади, учасників цивільного процесу та ефективно використовувати методи та способи діяльності згідно з їх правовими статусами.

РН 6. Демонструвати знання та відокремлювати межі процесуальної правосуб'єктності, процесуальні статуси суб'єктів процесуальної діяльності, форми їх реалізації при розгляді цивільної справи та процесуальні функції.

РН 7. Здійснювати планування правових результатів процесуальної діяльності.

РН 8. Демонструвати професійні знання вчинення процесуальних дій в цивільному судочинстві відповідно до міжнародних стандартів здійснення правосуддя.

РН 9. Відокремлювати специфіку співвідношення інститутів та норм матеріального і процесуального права при здійсненні правосуддя.

РН 10. Демонструвати аналіз і оцінку правового регулювання цивільного судочинства з точки зору дотримання принципів цивільного процесуального права.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародне право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях

ЗК 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

ЗК 7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних.

ЗК 10. Здатність працювати у команді.

ЗК 11. Здатність приймати неупереджені і вмотивовані рішення.

ЗК 15. Здатність реалізовувати функції у предметно-практичній діяльності.

Спеціальних компетентностей:

СК 9. Здатність виявляти проблеми і працювати в основних сферах взаємодії міжнародного і національного права.

СК 16. Здатність аналізувати діяльність інституційних й конвенційних органів та механізмів захисту прав людини у міжнародному правопорядку.

Програмних результатів навчання:

ПРН 6. Здійснювати аналіз законодавства України на відповідність нормам міжнародного права.

ПРН 19. Аналізувати й оцінювати обставини справи, кваліфікувати правовідносини.

ПРН 20. Здійснювати контроль за реалізацією юридичних рішень, застосовувати визначені юридичні процедури контролю.

ПРН - 21. Визначати межі правосуб'єктності юридичних і фізичних осіб, об'єднань, громадських організацій у конкретних правовідносинах.

ПРН - 22. Володіти навичками правового оформлення суб'єктивних прав, юридичних фактів, проекти заяв, скарг та інших документів правового характеру.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 «Загальні положення цивільного процесуального права»

Тема 1. Цивільне процесуальне право та цивільне судочинство

Сфера цивільного процесу. Судовий захист прав і охоронюваних законом інтересів. Сутність правосуддя в цивільних справах і цивільного судочинства. Система судів цивільної юрисдикції. Поняття цивільного процесу (цивільного судочинства). Цивільне судочинство й інші форми судочинства. Професія судді і судовий метод.

Доступність правосуддя в цивільних справах і право на справедливий судовий розгляд. Усесвітній рух доступу до правосуддя. Доступність правосуддя як міжнародний стандарт. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод і її застосування в цивільному судочинстві. Право на справедливий судовий розгляд та його складові. Роль Ради Європи в гармонізації цивільного процесуального законодавства та практика його застосування. Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи щодо доступності правосуддя в цивільних справах.

Цивільне процесуальне право як галузь права. Предмет цивільного процесуального права. Метод правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин. Цивільне процесуальне законодавство. Межі дії цивільного процесуального закону. Судова практика в цивільному судочинстві. Наука цивільного процесуального права. Видатні представники науки цивільного процесуального права кінця XIX – початку XX ст.

Тема 2. Принципи цивільного процесуального права

Принципи цивільного судочинства та їх система. Поняття та система принципів цивільного судочинства. Загальновизнані принципи права та судове правозастосування (верховенства права, правової визначеності, субсидіарності тощо). Правові аксіоми в цивільному судочинстві.

Окремі принципи цивільного судочинства. Принцип законності. Принцип незалежності суддів та підкорення їх тільки закону. Принцип рівності учасників перед законом та судом. Принцип гласності судового процесу та його повне фіксування технічними засобами. Принцип забезпечення апеляційного та касаційного оскарження. Принцип національної мови. Принцип обов'язковості виконання рішень, ухвал, постанов суду. Принцип диспозитивності. Принцип змагальності. Принцип рівноправності сторін.

Тема 3. Цивільна юрисдикція

Поняття цивільної юрисдикції. Юрисдикція суду щодо справ позовного провадження. Юрисдикція суду щодо справ наказного провадження. Юрисдикція суду щодо справ окремого провадження.

Підсудність цивільних справ. Поняття підсудності. Види підсудності. Правила територіальної підсудності цивільних судів. Наслідки порушення правил підсудності. Порядок передачі справ з одного суду до іншого.

Тема 4. Сторони в цивільному процесі

Поняття сторін. Процесуальні права та обов'язки сторін. Процесуальна співучасть. Неналежний відповідач і порядок його заміни. Залучення співвідповідачів. Процесуальне правонаступництво.

Тема 5. Треті особи в цивільному процесі

Поняття третіх осіб. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

Тема 6. Представництво у суді

Поняття представництва в суді та його відмінність від суміжних процесуальних інститутів. Види судового представництва. Процесуальне становище та повноваження представника в суді.

Тема 7. Участь в цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб

Підстави та форми участі в цивільному процесі Уповноваженого Верховної Ради України, прокурора, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб, які захищають права інших осіб. Порядок порушення цивільної справи на захист прав та охоронюваних законом інтересів інших осіб. Участь органів державної влади та місцевого самоврядування в процесі для подання висновку у справі.

Модуль 2 «Умови процесуальної діяльності».

Тема 8. Докази та доказування

Поняття і мета судового доказування. Поняття судових доказів. Предмет доказування. Факти, які не потребують доказування. Належність доказів і допустимість засобів доказування. Оцінка судових доказів. Забезпечення доказів.

Судові докази. Пояснення сторін і третіх осіб. Показання свідків. Письмові докази. Речові докази. Висновок експерта.

Тема 9. Позов та його сучасні модифікації

Позовне провадження в системі проваджень цивільного процесу. Способи захисту права та позовне провадження. Модифікації позову та модифікації судового процесу.

Тема 10. Право на пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі

Поняття позову і його елементи. Види позовів. Захист інтересів відповідача від позову. Зустрічний позов. Зміна позову. Відмова від позову. Визнання позову. Мирова угода. Забезпечення позову.

Тема 10. Підготовче провадження

Підготовче провадження в системі стадій цивільного процесу. Процесуальні вектори судової діяльності в процесі підготовчого провадження. Закінчення справи без постановлення рішення. Врегулювання спору за участю судді.

Тема 11. Розгляд справи по суті. Судові рішення

Судове засідання. Неявка учасників процесу та її наслідки. Розгляд справи в режимі відеоконференції. Дослідження доказів. Зупинення розгляду справи. Закриття провадження у справі. Залишення заяви без розгляду. Фіксація цивільної справи.

Поняття та види рішень суду. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення. Зміст судового рішення. Усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив. Законна сила судового рішення. Ухвали суду першої інстанції.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

	Обсяг у годинах
--	-----------------

Тема навчальної дисципліни	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1. Загальні положення цивільного процесуального права								
Тема 1. Цивільне процесуальне право та цивільне судочинство	10	2	2	6	8			8
Тема 2. Принципи цивільного процесуального права	16	4	4	8	22	2	2	18
Тема 3. Цивільна юрисдикція	14	4	4	6	18			18
Тема 4. Сторони в цивільному процесі	16	4	4	8	8			8
Тема 5. Треті особи в цивільному процесі	10	2	2	6	8			8
Тема 6. Представництво в суді	10	2	2	6	24	2	2	20
Тема 7. Участь в цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	10	2	2	6	10			10
<i>Разом</i>	86	20	20	46	98	2	2	90
Модуль 2. Умови процесуальної діяльності								
Тема 8. Докази та доказування	18	4	4	10	10			10
Тема 9. Позов та його сучасні модифікації	14	2	2	10	10			10
Тема 10. Право на пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі	12	2	2	8	10			10
Тема 11. Підготовче провадження	14	2	2	10	10			10
Тема 12. Розгляд справи по суті. Судові рішення	6	2	2	2	14	2	2	10
<i>Разом</i>	64	12	12	46	54			50
Усього годин / кредитів ECTS	150 / 2	32	32	86	150 / 2	4	6	140

5. Темі лекційних і практичних занять

5.1. Темі лекційних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Загальні положення цивільного процесуального права			
Тема 1. Цивільне процесуальне право та цивільне судочинство	1. Цивільне процесуальне право та цивільне судочинство	2	

Тема 2. Принципи цивільного процесуального права	2. Принципи цивільного процесуального права	4	2
Тема 3. Цивільна юрисдикція	3. Цивільна юрисдикція	4	
Тема 4. Сторони в цивільному процесі	4. Сторони в цивільному процесі	4	
Тема 5. Треті особи в цивільному процесі	5. Треті особи в цивільному процесі	2	
Тема 6. Представництво в суді	6. Представництво в суді	2	
Тема 7. Участь в цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	7. Участь в цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	2	
Модуль 2. Умови процесуальної діяльності			
Тема 8. Докази та доказування	8. Докази та доказування	4	
Тема 9. Позов та його сучасні модифікації	9. Позов та його сучасні модифікації	2	
Тема 10. Право на пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі	10. Право на пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі	2	
Тема 11. Підготовче провадження	11. Підготовче провадження	2	
Тема 12. Розгляд справи по суті. Судові рішення	12. Розгляд справи по суті. Судові рішення	2	2
Усього		32	4

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Загальні положення цивільного процесуального права			
Тема 1. Цивільне процесуальне право та цивільне судочинство	1. Цивільне процесуальне право та цивільне судочинство	2	
Тема 2. Принципи цивільного процесуального права	2. Принципи цивільного процесуального права	4	2
Тема 3. Цивільна юрисдикція	3. Цивільна юрисдикція	4	
Тема 4. Сторони в цивільному процесі	4. Сторони в цивільному процесі	4	
Тема 5. Треті особи в цивільному процесі	5. Треті особи в цивільному процесі	2	
Тема 6. Представництво в суді	6. Представництво в суді	2	2
Тема 7. Участь в цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	7. Участь в цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	2	
Модуль 2. Умови процесуальної діяльності			
Тема 8. Докази та доказування	8. Докази та доказування	4	
Тема 9. Позов та його сучасні модифікації	9. Позов та його сучасні модифікації	2	
Тема 10. Право на пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі	10. Право на пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі	2	
Тема 11. Підготовче провадження	11. Підготовче провадження	2	

Тема 12. Розгляд справи по суті. Судові рішення	12. Розгляд справи по суті. Судові рішення	2	2
Усього		32	6

6. *Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Цивільний процес» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист реферату за ініціативи студента тощо. За результатами практичних занять із кожного з двох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка за кожен модуль –15 балів), що включається до підсумкової оцінки знань.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи*. Робота є індивідуальною та самостійною, співавторство студентів та інші форми надання допомоги один одному не допускаються. При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний дотримуватися правил щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату. Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів з дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Підсумко вий контроль	Підсум кова оцінка знань
Модуль № 1	Модуль № 2						
max	max	max	max	max	max	max	100
15	15				10	60	100

Критерії оцінювання з дисципліни «Цивільний процес»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті (за модуль)	Max	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	15	
	10	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	8	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	5	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.

	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	9	В роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	8	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	6	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	4	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за

		допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 04.11.1950 р.

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

3. Цивільний процесуальний кодекс України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
4. Цивільний кодекс України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Сімейний кодекс України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
6. Господарський процесуальний кодекс України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
7. Кодекс адміністративного судочинства України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
8. Закон України «Про судоустрій і статус суддів».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
9. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
10. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Закон України «Про прокуратуру».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
12. Закон України «Про судовий збір».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>
13. Закон України «Про виконавче провадження».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>
14. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text>
15. Закон України «Про нотаріат».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
16. Закон України «Про третейські суди».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>
17. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>
18. Закон України «Про міжнародне приватне право».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

Основна література:

1. Курс цивільного процесу: підруч. / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 1352 с.
2. Цивільний процес: навч. посіб. / К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2020. 390 с.
3. Комаров В. В. Окреме провадження: монографія / В. В. Комаров, Г. О. Світлична, І. В. Удальцова; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 312 с.
4. Комаров В. В. Позовне провадження: монографія / В. В. Комаров, Д. Д. Луспенник, П. І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 551 с.
5. Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Право, 2012. 624 с.
6. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2016. 848 с.
7. Виконавче провадження: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; уклад. К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2017. 186 с.

Додаткова література:

1. Де Сальвіа М. Прецеденти Європейського суду по правам людини. Руководящие принципы судебной практики, относящейся к Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод. Судебная практика с 1960 по 2002 г. / М. де Сальвіа. СПб.: Юрид. центр Пресс, 2004. 1071 с.
2. Цивільний процес України. Академічний курс: підруч. / за ред. С. Я. Фурси. К.: КНТ, 2009. 848 с.
3. Балюк М. І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях): коментарі, рекомендації, пропозиції / М. І. Балюк, Д. Д. Луспенік. Х.: Харків юрид., 2008.
4. Гусаров К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку: монографія / К. В. Гусаров. Х.: Право, 2010. 352 с.
5. Гусаров К. В. Вплив конституційної скарги на остаточність судового рішення та вичерпання національних засобів юридичного захисту у цивільному процесі. *Вісник Національної академії правових наук України*. Харків, 2017. № 1. С. 120–129.
6. Гусаров К. В. Особенности юрисдикции судов Республики Греция по разрешению гражданских дел. *Yale Journal of Science and Education*. 2016. № 1. (January-June), vol. X. P. 170–174.
7. Гусаров К. В. Проблеми реалізації деяких конституційних засад у цивільному судочинстві. *Вісник Національної академії правових наук України*. Харків, 2013. № 4. С. 155–162.

Інтернет-ресурси. СЕНМК

1. Стандартизований навчально-методичний комплекс (бібліотека НЮУ) - <http://library.nulau.edu.ua/>.
2. База даних «Навчальний електронно-інформаційний комплекс з Цивільного процесу» / зареєстр. Державною службою інтелектуальної власності України, свід-во про реєстрацію авторського права на твір № 48760 від 13.04.2013 р./.
3. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Цивільний процес» (відповідно до вимог ECTS) / уклад.: В. В. Комаров та ін. Х.: НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2018. 181 с.
4. Індивідуальна робота з навчальної дисципліни «Цивільний процес»: методичні поради та завдання / уклад. В.В. Комаров, С.О. Кравцов Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. с. 32
5. Тематика курсових робіт / Методичні поради та тематика курсових робіт з навчальної дисципліни "Цивільний процес" на 2012-2013 н.р. [Електронний ресурс] : галузь знань 0304 "Право", освітньо-кваліф. рівень "Бакалавр", напрям підгот. 6.030401 "Правознавство" : для студ. 3 курсу денних та 4 курсу вечірнього факультетів (електронне видання) / уклад. В. В. Комаров. Х.: Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого", 2012. 14 с.
7. Тематика контрольних робіт / Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Цивільний процес» (галузь знань 0304 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр», напрям підготовки 6.030401 «Правознавство») для студентів заочної форми навчання / уклад. В. В. Комаров. Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2012. 54 с.